

Gedragscode soortenbescherming gemeenten gemeente Lelystad integrale onderhoudsbestekken

Het bevorderen van zorgvuldig handelen bij werkzaamheden met inachtneming van de wet- en regelgeving voor beschermde soort(groep)en.,

Colofon

Titel: Gedragscode soortbescherming gemeenten gemeente Lelystad integrale onderhoudsbestekken
Ondertitel: Het bevorderen van zorgvuldig handelen bij werkzaamheden met inachtneming van de wet- en regelgeving voor beschermde soort(groep)en.

Status: Definitief

Datum: 1 augustus 2025

Opdrachtgever:

Gemeente Lelystad

Stadhuisplein 2

8232 ZX Lelystad

Telefoon: 140320

Email: gemeente@lelystad.nl

Website: www.lelystad.nl

Contactpersoon: Ferdinand van den Brink

Opgesteld door:

Goutbeek Flora & Fauna

Auteur: Erwin Goutbeek

Poppenallee 11

7722 KW Dalfsen

Telefoon: 06-12936163

Email: erwin@goutbeekfloraenfauna.nl

Foto voorzijde berm Runderweg Lelystad.

Inzetfoto's: van boven naar beneden: nest merel in haag, grote vos en laatvlieger.

Foto's: Erwin Goutbeek

Inhoud

1	Samenvatting	4
2	Aanleiding.....	4
3	Werkzaamheden gemeente Lelystad en categorieën gedragscode	5
3.1	Werkzaamheden gemeente Lelystad	5
3.2	Categorieën gedragscode.....	5
4	Soorten waarvoor de gedragscode geldt	5
4.1	Broedvogels waarvan het nest alleen beschermd is wanneer deze bezet is	6
4.2	Broedvogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m 5).....	6
4.3	Soorten van de Habitatrichtlijn	7
4.4	Soorten van de Vogelrichtlijn	7
4.5	Andere beschermde soorten	7
5	Maatregelen gedragscode bij werkzaamheden gemeente	7
6	Soort(groep) specifieke maatregelen gedragscode	8
7	Opstellen ecologisch werkprotocol	9
8	Training	9
9	Monitoring en Evaluatie	9
	Bijlagen	11
	Bijlage 1. Broedvogelsoorten met categorieën jaarrond beschermde nesten in de provincie Flevoland.	12
	Bijlage 2. Soorten van de Habitatrichtlijn in gemeente Lelystad.....	13
	Bijlage 3. Soorten van de Vogelrichtlijn in gemeente Lelystad.....	14
	Bijlage 4. Andere beschermde soorten in gemeente Lelystad.	15
	Bijlage 5. Aan te treffen beschermde soort(groep)en bij werkzaamheden houtige begroeiing. ...	16
	Bijlage 6. Aan te treffen beschermde soort(groep)en bij werkzaamheden kruidige begroeiing en onbegroeid terrein	17
	Bijlage 7. Aan te treffen beschermde soort(groep)en bij werkzaamheden (Half)verhardingen en terreinmeubilair.....	18
	Bijlage 8. Maatregelen gedragscode bij werkzaamheden gemeente per beschermde (soort)groep.....	19
	Bijlage 9. Extra maatregelen per soort die in de gemeente Lelystad voorkomen.....	27
	Bijlage 10. Format ecologisch werkprotocol bestendig beheer en onderhoud	29
	Bijlage 11. Benodigde kennis bij medewerkers	31
	Bijlage 12. Voorwaarden gebruik van klepelmaaier	32

1 Samenvatting

De gemeente Lelystad wil bij ruimtelijke ontwikkeling, inrichting en het beheer en onderhoud van haar eigendommen zorgvuldig omgaan met beschermde planten en dieren. Hiervoor heeft de gemeente de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten 2025' geïmplementeerd. Met de gedragscode worden nadelige effecten van beheerwerkzaamheden op beschermde planten en dieren zoveel mogelijk voorkomen en wordt natuurinclusief gewerkt. Daarnaast geeft de gedragscode een vrijstelling voor het beperkt en onder voorwaarden aantasten van rust- en voortplantingsplaatsen en leefgebieden van beschermde soorten om werkzaamheden uit te kunnen voeren zonder het aanvragen van een vergunning Omgevingswet flora- en fauna-activiteiten.

De beheerwerkzaamheden die in de gemeente Lelystad uitgevoerd worden, zijn in drie categorieën onder te verdelen:

- Houtige begroeiing;
- Kruidige begroeiing en onbegroeid terrein;
- (Half)verharding en terreinmeubilair.

De gedragscode richt zich op de onderstaande beschermde soort(groep)en die aanwezig kunnen zijn bij het uitvoeren van de bovenstaande beheerwerkzaamheden:

- Broedvogels;
- Broedvogels met een jaarrond beschermd nest;
- Soorten uit de Habitatrichtlijn;
- Soorten uit de Vogelrichtlijn;
- Andere beschermde soorten.

De gedragscode bevat specifieke maatregelen die alleen nodig zijn wanneer beheerwerkzaamheden een negatief effect hebben op beschermde soort(groep)en. De aannemer moet bij werkzaamheden een plan van aanpak opstellen, waarin de benodigde maatregelen worden beschreven. Het plan wordt minimaal vijf jaar bewaard. Om de gedragscode effectief toe te passen, moeten de medewerkers die beheerwerkzaamheden uitvoeren getraind zijn. Na een training krijgen deze een certificaat die vijf jaar geldig is. De effectiviteit van de gedragscode wordt gemonitord en geëvalueerd door het verzamelen van soortinformatie en het beoordelen van de impact van de werkzaamheden op beschermde soorten.

2 Aanleiding

In de gemeente Lelystad worden ten behoeve van dagelijks onderhoud (bestendig beheer) werkzaamheden uitgevoerd. Hierbij wil de gemeente dat zorgvuldig wordt omgegaan met beschermde planten en dieren. Daarom wil zij dat de maatregelen uit de 'Gedragscode soortbescherming gemeenten 2025' van Stadswerk wanneer nodig worden gevolgd. Bij een juiste naleving van deze gedragscode is gewaarborgd dat werkzaamheden geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van beschermde soorten. In de gedragscode worden werkzaamheden ook wel flora- en fauna-activiteiten genoemd.

De gedragscode is voor alle gemeenten in Nederland ontwikkeld om te zorgen dat alle werkzaamheden bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting en bestendig beheer of onderhoud op een zorgvuldige en verantwoorde manier worden uitgevoerd zodat beschermde soorten hierdoor geen negatief effect ondervinden. In voorliggend rapport zijn alleen de maatregelen beschreven die van toepassing zijn op werkzaamheden (resultaatsverplichtingen) die zijn opgenomen in de integrale onderhoudsbestekken van de gemeente Lelystad. Hiermee is het een praktisch rapport dat bijdraagt aan een biodiverse toekomst voor de gemeente Lelystad.

3 Werkzaamheden gemeente Lelystad en categorieën gedragscode

3.1 Werkzaamheden gemeente Lelystad

De gemeente Lelystad besteedt onderhoudswerkzaamheden uit via aanbestedingen. Om de werkzaamheden zonder negatief effect op beschermde soorten uit te kunnen voeren en te koppelen aan de maatregelen die in de gedragscode staan, is het nodig om deze goed te omschrijven. De beheerwerkzaamheden die in de gemeente Lelystad uitgevoerd worden, zijn in drie categorieën onder te verdelen:

- Houtige begroeiing;
- Kruidige begroeiing en onbegroeid terrein;
- (Half)verharding en terreinmeubilair.

In bijlage 5 tot en met 7 zijn in de tabellen alle werkzaamheden per categorie benoemd die de gemeente uitvoert bij beheerwerkzaamheden met de aan te treffen beschermde soorten.

3.2 Categorieën gedragscode

In de Gedragscode gemeenten zijn twee verschillende groepen werkzaamheden uitgewerkt: “Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting” en “Bestendig beheer of onderhoud”. Voor de beheerwerkzaamheden worden alleen de werkzaamheden van “Bestendig beheer of onderhoud” beschreven. Zie tabel 1. Voor een nadere beschrijving van de categorieën wordt verwezen naar de achter de categorie genoemde paragrafen in de gedragscode.

Tabel 1. Categorieën gedragscode gemeenten met paragraafverwijzing in gedragscode.

Bestendig beheer of onderhoud
Houtige begroeiingen, zie § 6.4.
Kruidige begroeiingen en onbegroeid terrein, zie § 6.5.
(Half)verhardingen en terreinmeubilair, § 6.6.

4 Soorten waarvoor de gedragscode geldt

De gedragscode heeft als doel om de werkzaamheden zo uit te voeren, dat er geen negatief effect optreedt op de instandhouding van beschermde soorten.

De beschermde soortgroepen zijn onder te verdelen in onderstaande groepen:

- Alle broedvogels waarvan het nest alleen beschermd is wanneer deze bezet is;
- Vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m 5);
- Soorten van de Habitatrichtlijn;
- Soorten van de Vogelrichtlijn;
- Andere beschermde soorten.

Omdat niet alle soort(groep)en een negatief effect ondervinden door de werkzaamheden of dat de soort niet voorkomt in de invloedssfeer van de werkzaamheden van de gemeente Lelystad, zijn deze soorten niet nader beschreven. Dit is nader toegelicht in hoofdstuk 5. In de volgende paragrafen zijn de soort(groep)en nader beschreven. In de bijlagen 1 tot en met 4 zijn alle beschermde soorten in tabellen benoemd die in de gemeente Lelystad volgens de Nationale Databank Flora (NDFF) en Fauna in de periode 2020 tot en met 2025 zijn vastgesteld.

4.1 Broedvogels waarvan het nest alleen beschermd is wanneer deze bezet is

De nesten van deze vogelsoorten zijn alleen beschermd als het nest in aanbouw is of eieren of jongen bezit. Buiten het broedseizoen, of wanneer het nest leeg is, is het nest niet beschermd. Een voorbeeld is het nest van de merel. Deze mag niet verstoord worden als het bezet is. Wanneer het nest niet meer bezet is, mag het wel verwijderd worden.

4.2 Broedvogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m 5)

De provincie Flevoland heeft een lijst met broedvogelsoorten vastgesteld waarvan het nest jaarrond beschermd is. Dit betekent dat het nest niet verstoord of beschadigd mag worden, ongeacht het seizoen. Deze bescherming geldt niet alleen voor het nest, maar ook voor de leefomgeving van de vogelsoort. Een voorbeeld is de huismus. Hiervan mag het nest ook buiten het broedseizoen niet verwijderd worden. Ook zijn de slaapplekken in heestergroepen, die een onderdeel zijn van het leefgebied van de huismus, beschermd. Provincie Flevoland maakt onderscheid in verschillende categorieën van bescherming (categorie 1 t/m 5), waarbij de mate van bescherming afhankelijk is van de mate van kwetsbaarheid van de soort. Zie tabel 4.

Tabel 4. Categorieën jaarrond beschermde nesten.

Categorie	Type nesten
1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5a	In beginsel wel jaarrond beschermd, tenzij uit een ecologische beoordeling blijkt dat aantasting niet van invloed is op de lokale Staat van instandhouding van de soort, bijvoorbeeld omdat er voldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.
5b	In beginsel niet jaarrond beschermd, tenzij door aantasting de lokale staat van instandhouding van de soort in het geding komt, bijvoorbeeld omdat er geen of onvoldoende geschikte uitwijkmogelijkheden zijn.

In de provincie Flevoland zijn 34 broedvogelsoorten aangewezen waarvan het nest jaarrond beschermd is. In bijlage 1 is een lijst opgenomen met deze broedvogelsoorten met de bijbehorende categorie. Hiervan komen volgens NDFF in de gemeente Lelystad 15 broedvogelsoorten voor die mogelijk ook aan te treffen zijn bij beheerwerkzaamheden. Deze zijn vetgedrukt in de lijst. Omdat voor de 12 soorten van categorie 5a en 5b genoeg mogelijkheden zijn om elders een nest te maken, hoeven voor deze soorten geen extra maatregelen genomen te worden. Wel geldt dat de bezette nesten van deze categorie beschermd zijn. Hiermee vallen de soorten van de categorie 5a en 5b onder alle soorten broedvogels. Voor de 3 broedvogelsoorten van de categorie 1 tot en met 4 mag het nest ook niet verwijderd worden buiten het broedseizoen.

4.3 Soorten van de Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn is een Europese richtlijn die erop gericht is de biodiversiteit in Europa te beschermen door het behouden van natuurlijke habitats van dieren- en plantensoorten. Soorten die onder de Habitatrichtlijn vallen zijn bedreigde of kwetsbare soorten die in specifieke beschermde gebieden voorkomen. Een voorbeeld is de gewone dwergvleermuis. Van deze soort is het leefgebied beschermd. Dit bestaat uit verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Geen van deze drie onderdelen mag verstoord of vernietigd worden. In de gemeente Lelystad komen 13 Habitatrichtlijnsoorten voor. In bijlage 2 is een lijst opgenomen met deze soorten die volgens NDFF in de afgelopen vijf jaren in de gemeente Lelystad zijn waargenomen. Hierin zijn de soorten die in de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen vetgedrukt.

4.4 Soorten van de Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn is ook een Europese richtlijn die als doel heeft om vogels te beschermen. Deze richtlijn verplicht lidstaten om beschermende maatregelen te nemen voor de vogels die op hun grondgebied voorkomen. De soorten die onder de Vogelrichtlijn vallen zijn vaak zeldzaam of dreigen uit te sterven. In de gemeente Lelystad komen 92 Vogelrichtlijnsoorten voor. Dit zijn zowel vogels die hier broeden als vogels die alleen aan de grond komen om te foerageren of alleen over de gemeente heen vliegen. In bijlage 3 is een lijst opgenomen met de Vogelrichtlijnsoorten die volgens NDFF in de afgelopen vijf jaren in de gemeente Lelystad zijn waargenomen.

4.5 Andere beschermde soorten

Onder deze categorie vallen soorten die niet specifiek onder de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn vallen, maar die wel beschermd kunnen zijn door nationale wetgeving of regionale natuurbeschermingsmaatregelen. Deze bescherming geldt voor het behoud van hun leefgebied, voedselbronnen of nestplaatsen maar is vaak minder streng dan die voor de soorten die onder de Europese richtlijnen vallen. Een voorbeeld is de bunzing. Hiervan bestaat het leefgebied uit verblijfplaatsen en foerageergebieden. Geen van deze onderdelen mag verstoord of vernietigd worden. In Lelystad komen 10 andere beschermde soorten voor. In bijlage 4 is een lijst opgenomen met andere beschermde soorten die in de afgelopen vijf jaren in de gemeente Lelystad zijn waargenomen. Hierin zijn de soorten die in de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen vetgedrukt. De Kartuizeranjer is hierin niet opgenomen omdat deze soort in de gemeente Lelystad niet wild voorkomt.

5 Maatregelen gedragscode bij werkzaamheden gemeente

Algemeen

De te nemen maatregelen in de gedragscode zijn alleen nodig wanneer beschermde soorten een negatief effect kunnen ondervinden door de beheerwerkzaamheden in de gemeente Lelystad. Als bijvoorbeeld een soort niet in de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomt, hoeven geen maatregelen die in de gedragscode benoemd zijn getroffen te worden. Wanneer een beschermde soort door bijvoorbeeld snoeiwerkzaamheden een negatief effect kan ondervinden, is de gedragscode wel nodig. In de bijlagen 5 tot en met 7 zijn in een tabel de mogelijk aan te treffen soorten per categorie en per werkzaamheid beschreven.

Klepelen

Het uitgangspunt bij klepelen is “nee tenzij”. Het klepelen mag alleen onder voorwaarden uitgevoerd worden bij:

- Ruw gras;

- Bermen;
- Watergangen en sloten.

In de bijlage 13 worden voorwaarden en uitzonderingssituaties voor het gebruik van de klepelmaaier toegelicht. De klepelmaaier mag onder de vrijstelling van deze gedragscode slechts worden toegepast om veiligheidsredenen in een of meer van de in de bijlage genoemde situaties en onder de hiernavolgende voorwaarden. Voor deze situaties is met RVO onderbouwd en afgestemd dat kan worden afgeweken van het klepelverbod in de Beleidsregel aanwijzing gedragscodes soortenbescherming en houtopstanden.

Soortmanagementplan

Als een gemeente beschikt over een geldend soortmanagementplan of een gebiedsgerichte vergunning voor een bepaalde periode voor specifieke soorten, locaties en/of werkzaamheden, vervallen de maatregelen die in de gedragscode zijn beschreven. Wanneer het soortmanagementplan actueel is, kunnen de hierin opgenomen maatregelen worden meegenomen in het ecologisch werkprotocol van de gedragscode.

6 Soort(groep) specifieke maatregelen gedragscode

In de maatregelencatalogus van de gedragscode zijn per categorie en per soort(groep) vier typen maatregelen beschreven: A, B, C en D. Deze staan in volgorde van afnemende prioriteit. Bij de typen maatregelen A, B en C is sprake van voorkomen van overtreding. Bij het type maatregel D is sprake van beperkt overtreden onder de vrijstelling van de gedragscode. Dit beperkt overtreden kan alleen als geen alternatieven voorhanden zijn, als sprake is van een in de wet genoemd belang en bij ruimtelijke ontwikkelingen voor een beperkt aantal soorten.

- Markeren van een beschermingszone op basis van de essentiële onderdelen van het leefgebied van de soort, de verstoring gevoeligheid van de soort en de invloed van de uit te voeren werkzaamheden. Alleen werken buiten deze zone en voorkomen van negatieve effecten binnen deze zone.
- Binnen de beschermingszone buiten de kwetsbare periode van de soort werken. Geen aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied en voorkomen van verstoring door het treffen van maatregelen.
- Binnen de beschermingszone binnen de kwetsbare periode van de soort werken. Voorkomen van aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied en van verstoring door het treffen van maatregelen.
- Binnen de beschermingszone werken met een geringe (tijdelijke) aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied. Het werk fasen waarbij een deel van het essentiële leefgebied tijdelijk niet beschikbaar is. Er worden maatregelen getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken. In de laatste plaats kunnen essentiële delen van het leefgebied opgeheven worden indien er (tijdelijke) alternatieven beschikbaar zijn en duurzame alternatieven op termijn beschikbaar komen.

De gedragscode gemeenten, versie 2025, heeft een geldigheid tot 31 maart 2030.

Voor de soort(groep)en die in de invloedssfeer van de beheerwerkzaamheden in de gemeente Lelystad aanwezig kunnen zijn, zijn specifieke maatregelen in de gedragscode beschreven. Deze zijn per beschermde soort(groep) in bijlage 5 tot en met 9 te vinden.

7 Opstellen ecologisch werkprotocol

Voorafgaand aan de planvorming en werkvoorbereiding wordt in een ecologisch werkprotocol per project het zorgvuldig handelen op hoofdlijnen uitgewerkt. Hierin worden de specifieke maatregelen beschreven die nodig zijn om schade aan de in bijlage 1 tot en met 4 genoemde soorten te voorkomen. Het ecologisch werkprotocol is een gedetailleerd werkplan als bedoeld in paragraaf 26 lid 1 van de UAV 2012. Hierbij kan het format van de gedragscode gemeenten worden gebruikt of een ecologisch werkprotocol door een ecologisch deskundige worden opgesteld. In het ecologisch werkprotocol worden minimaal onderstaande onderdelen uitgewerkt:

1. Uit te voeren werkzaamheden;
2. Omvang van de werklocatie (werkgrens);
3. Uitvoeringsperiode en planning;
4. Wettelijk belang en mogelijkheden voor andere bevredigende oplossingen;
5. Aanwezigheid rust- en voortplantingsplaatsen en essentieel leefgebied op de werklocatie en binnen invloedzone van de werkzaamheden;
6. Gebruik en functionaliteitszone per rust- en voortplantingsplaats;
7. Verstoringsvrije afstand tussen werkzaamheden en rust- en voortplantingsplaatsen, werkwijze en werktechniek;
8. Voorkomen van mogelijke overtredingen door het aanpassen van de werkwijze en/of planning waardoor buiten de kwetsbare locaties en/of kwetsbare periode(n) wordt gewerkt.

Het ecologisch werkprotocol dient minimaal vijf jaar na uitvoering bewaard te blijven. Het bevoegd gezag kan bij controle een ecologisch werkprotocol met logboek, natuurwaardenonderzoek, belangenonderbouwing, alternatievenonderbouwing, etc. opvragen. Deze dienen te allen tijde beschikbaar te zijn. Dit mag zowel fysiek als digitaal zijn.

8 Training

Voor een effectieve implementatie van de gedragscode is het essentieel dat alle betrokken medewerkers, zowel intern als extern, goed geïnformeerd zijn en beschikken over de juiste kennis. In bijlage 11 is een tabel opgenomen waarin per functie is beschreven welke kennis de medewerker dient te hebben. Deze kennis kan worden bereikt door het volgen van gerichte trainingen, bijvoorbeeld bij IPC Groene Ruimte. Na afloop van deze trainingen verstrekt Stadswerk persoonscertificaten voor zorgvuldig handelen en zorgvuldig inventariseren. Hiermee wordt de vereiste deskundigheid aantoonbaar gemaakt. De certificering is persoonsgebonden en heeft een geldigheidsduur van 5 jaar. Na hercertificering wordt het certificaat verlengd met 3 jaar.

9 Monitoring en Evaluatie

Soortinformatie en verspreidingsgegevens uit bronnen kunnen waardevol zijn. Enkel het raadplegen bronnen is echter vaak niet voldoende betrouwbaar om de aanwezigheid van beschermde soorten aan te tonen of uit te sluiten. Om bruikbare en actuele gegevens te verkrijgen, mag de informatie niet ouder zijn dan drie jaar en dient deze breder geïnterpreteerd te worden dan enkel de projectlocatie. Er dient daarom geïnventariseerd te worden door een ecologisch deskundige. Een ecologisch deskundige kan zowel vanuit de opdrachtgever, opdrachtnemer als een derde partij worden geleverd zoals lokale soortenwerkgroepen.

Een ecologisch deskundige moet:

- De aanwezigheid van beschermde soorten onderzoeken;
- Adviseren over schadebeperkende maatregelen;
- Adviseren over vrijstellingen en beschikbare gedragscodes;
- Adviseren over alternatieven in werkwijzen, locatie of periode;
- Helpen bij de aanvraag van een omgevingsvergunning.

RVO heeft criteria opgesteld waaraan een ecologisch deskundige dient te voldoen. Een ecologisch deskundige kan:

- De functionaliteit van leefgebieden van beschermde soorten (her)kennen;
- Heeft kennis van algemeen erkende onderzoeksmethoden;
- Kan ecologische werkprotocollen uitwerken;
- Kan specifieke maatregelen begeleiden.

Na implementatie van de gedragscode is het belangrijk om de effectiviteit ervan te controleren en monitoren. Dit kan door regelmatig te evalueren hoe de werkzaamheden verlopen, te monitoren wat de impact is op beschermde soorten en door ervaringen van medewerkers te verzamelen. Als blijkt dat bepaalde maatregelen niet goed functioneren, moeten deze heroverwogen worden.

Bijlagen

Bijlage 1. Broedvogelsoorten met categorieën jaarrond beschermde nesten in de provincie Flevoland.

(Bron: NDFF, 2025)

Vetgedrukt zijn soorten die mogelijk aan te treffen zijn bij beheerwerkzaamheden in de gemeente Lelystad. Uitleg categorieën zie paragraaf 4.2.

Soort	Categorie
Blauwe reiger	5b
Middelste bonte specht	5b
Oehoe	5a
Rode wouw	5a
Zwarte specht	5b
Zwarte wouw	5a
Boerenwaluw	3
Boomvalk	5a
Bosuil	4
Buizerd	5a
Draaihals	5b
Gierzwaluw	2
Groene specht	5b
Grote bonte specht	5b
Grote gele kwikstaart	3
Havik	5a
Huismus	2
Huiswaluw	5b
IJsvogel	5b
Kerkuil	1
Kleine bonte specht	5b
Oeverwaluw	5b
Ooievaar	5a
Raaf	5a
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	5a
Spreeuw	5b
Steenuil	1
Tapuit	5b
Torenvalk	3
Wespendief	5a
Zeearend	5a

Bijlage 2. Soorten van de Habitatrichtlijn in gemeente Lelystad.

(Bron: NDFF, 2025)

Vetgedrukt zijn soorten die mogelijk aan te treffen zijn bij beheerwerkzaamheden in de gemeente Lelystad.

Soortgroep	Soort
Amfibieën	Kamsalamander
Amfibieën	Rugstreeppad
Amfibieën	Vroedmeesterpad
Nachtvlinders	Teunisbloempijlstaart
Overige zoogdieren	Bever
Overige zoogdieren	Otter
Reptielen	Muurhagedis
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis
Vleermuizen	Laatvlieger
Vleermuizen	Meervleermuis
Vleermuizen	Rosse vleermuis
Vleermuizen	Ruige dwergvleermuis
Vleermuizen	Tweekleurige vleermuis

Bijlage 3. Soorten van de Vogelrichtlijn in gemeente Lelystad.

(Bron: NDFF, 2025)

Soort	Soort	Soort
Aalscholver	Havik	Rietzanger
Appelvink	Heggenmus	Ringmus
Blauwborst	Holenduif	Roodborst
Blauwe reiger	Houtduif	Scholekster
Boerenzwaluw	Huismus	Slechtvalk
Bontbekplevier	Huiszwaluw	Sperwer
Boomklever	IJsvogel	Spotvogel
Boomkruiper	Kauw	Spreeuw
Boomvalk	Kievit	Sprinkhaanzanger
Bosrietzanger	Kleine karekiet	Staartmees
Braamsluiper	Kleine mantelmeeuw	Stormmeeuw
Buizerd	Kleine plevier	Tjiftjaf
Dwergooruil	Kleine zilverreiger	Torenvalk
Ekster	Kneu	Tuinfluit
Fitis	Knobbelzwaan	Turkse tortel
Fuut	Koekoek	Vink
Gaai	Kokmeeuw	Visdief
Geelgors	Koolmees	Vuurgoudhaan
Gekraagde roodstaart	Krakeend	Waterhoen
Gierzwaluw	Kuifeend	Wielewaal
Goudhaan	Matkop	Wilde eend
Goudvink	Meerkoet	Winterkoning
Grasmus	Merel	Witte kwikstaart
Grauwe gans	Nachtegaal	Zanglijster
Grauwe vliegenvanger	Noordse nachtegaal	Zeearend
Groene specht	Oeverzwaluw	Zilvermeeuw
Groenling	Ooievaar	Zwarte roodstaart
Grote bonte specht	Pimpelmees	Zwarte kraai
Grote mantelmeeuw	Putter	Zwartkop
Grote zilverreiger	Raaf	
Grote lijster	Ransuil	

Bijlage 4. Andere beschermde soorten in gemeente Lelystad.

(Bron: NDFF, 2025)

Vetgedrukt zijn soorten die mogelijk aan te treffen zijn bij beheerwerkzaamheden in de gemeente Lelystad. `

Soortgroep	Soort
Amfibieën	Alpenwatersalamander
Dagvlinders	Grote vos
Dagvlinders	Grote weerschijnvlinder
Overige zoogdieren	Bunzing
Overige zoogdieren	Wezel
Overige zoogdieren	Boommarter
Overige zoogdieren	Das
Overige zoogdieren	Edelhert
Overige zoogdieren	Steenmarter
Reptielen	Ringslang

Bijlage 5. Aan te treffen beschermde soort(groep)en bij werkzaamheden houtige begroeiing.

Houtige begroeiingen		
	Werkzaamheden gemeente	Mogelijk aan te treffen beschermde soort(groep) of aandachtsoort
	Verwijderen invasieve exoten	Broedvogels algemeen
(Blok) Hagen	Snoeien/knippen	*Alle broedvogels *Leefgebied huismus
	Beheersen onkruid	Geen
	Verwijderen zwerfafval	Geen
Bomen	Verwijderen stam- en wortelopschot	Geen
	Beheersen onkruid boomspiegel	Geen
	Verwijderen zwerfafval	Geen
Bosplantsoen	Afzetten beplanting	*Alle broedvogels *Verblijfplaats bunzing, wezel, boomarter, steenarter, bever en otter *Jaarrond beschermd broedvogels: slaapplaats huismus *Waardplanten grote vos en grote weerschijnvlinder
	Uitmaaien beplanting	*Alle broedvogels *Verblijfplaats bunzing, wezel, boomarter, steenarter, bever en otter *Jaarrond beschermd broedvogels: slaapplaats huismus *Waardplanten grote vos en grote weerschijnvlinder
	Verwijderen zwerfafval	Geen
	Verwijderen zwerfafval	Geen
Opgaande- en bodembekkende heesters	Snoeien beplanting	*Alle broedvogels *Leefgebied huismus *Verblijfplaats egel
	Beheersen overgroei randen	Geen
	Beheersen onkruid beplanting	Geen
	Verwijderen zwerfafval	Geen

Bijlage 6. Aan te treffen beschermde soort(groep)en bij werkzaamheden
kruidige begroeiing en onbegroeid terrein

Kruidige begroeiingen en onbegroeid terrein		
	Werkzaamheden gemeente	Mogelijk aan te treffen beschermde soort(groep) of aandachtsoort
Diverse werkzaamheden	Verwijderen invasieve exoten	*Alle broedvogels
Bloemenrijk gras	Maaien	*Teunisbloempijlstaart
	Maaisel afvoeren	Geen
	Zwerfafval verwijderen	Geen
Vaste planten	Snoeien/mulchen	Geen
	Beheersen onkruid	Geen
	Bemesten	Geen
	Zwerfafval verwijderen	Geen
Grasveld	Beheersen grashoogte	Geen
	Graskanten steken	Geen
	Zwerfafval verwijderen	Geen
Ruw gras	Klepelen bermen en taluds	*Teunisbloempijlstaart
	Graskanten steken	Geen
	Zwerfafval verwijderen	Geen

Bijlage 7. Aan te treffen beschermde soort(groep)en bij werkzaamheden
(Half)verhardingen en terreinmeubilair

(Half)verhardingen en terreinmeubilair		
	Werkzaamheden gemeente	Mogelijk aan te treffen beschermde soort(groep) of aandachtsoort
Verharding	Beheersen onkruid op verharding	Geen
	Beheersen onkruid in goten	Geen
	Beheersen onkruid rondom obstakels op verharding	Geen
	Beheersen veegvuil in goten	Geen
	Verwijderen natuurlijk afval	Geen
	Beheersen natuurlijk afval	Geen
	Verwijderen zwerfafval	Geen

Bijlage 8. Maatregelen gedragscode bij werkzaamheden gemeente per beschermde (soort)groep.

In de maatregelencatalogus van de gedragscode zijn per categorie en per soort(groep) vier typen maatregelen beschreven: A, B, C en D. Deze staan in volgorde van afnemende prioriteit bij onderstaande soort(groep)en benoemd. Bij de typen maatregelen A, B en C is sprake van voorkomen van overtreding. Bij het type maatregel D is sprake van beperkt overtreden onder de vrijstelling van de gedragscode. Dit beperkt overtreden kan alleen als geen alternatieven voorhanden zijn, als er sprake is van een in de wet genoemd belang en bij ruimtelijke ontwikkelingen voor een beperkt aantal soorten.

LET OP!

In bijlage 10 zijn aanvullende maatregelen opgenomen voor de soorten die in de provincie Flevoland beschermd zijn en tijdens werkzaamheden aangetroffen kunnen worden. De maatregelen zijn een bepaalde werkwijze, planning en locatie van een activiteit die het minst negatieve effect heeft op de beschermde soorten, meestal afgewogen tegen andere werkwijzen, planningen en locaties. Als dat niet mogelijk is, is een goede onderbouwing nodig waarom de activiteit niet uitgevoerd kan worden op een andere locatie, met een andere werkwijze, op een ander moment of met een andere inrichting van de werklocatie. De soorten waarvoor dit geldt en tijdens beheerwerkzaamheden zijn aan te treffen zijn: steenmarter, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, ringslang, rugstreeppad, huismus, ooievaar en havik.

1. Broedvogels

1.1 Alle soorten

A.

- Bij rust- of voortplantingsplaatsen van beschermde vogelsoorten worden geen werkzaamheden uitgevoerd óf worden deze delen gemarkeerd en ontzien tijdens de werkzaamheden. Verstoring van broedgevallen door werkzaamheden in de directe omgeving van deze gebouwen en werken dient te worden voorkomen of er dienen maatregelen getroffen te worden om dat te voorkomen door bijvoorbeeld het aanbrengen van een beschermingszone.
- Geluids- en visuele verstoring van broedgevallen dient voorkomen te worden, door een vooraf te bepalen verstoringsvrije afstand waar binnen geen werkzaamheden plaats vinden. Verstoring kan ook deels worden voorkomen door nestlocaties af te schermen van licht.
- In essentieel leefgebied voor vogels worden geen werkzaamheden uitgevoerd. Verstoring van broedgevallen door werkzaamheden in de directe omgeving dient voorkomen te worden, door een vooraf te bepalen verstoringsvrije afstand waar binnen geen werkzaamheden plaats vinden. Verstoring kan ook deels worden voorkomen door nestlocaties af te schermen van licht, beweging of geluid.

B.

- Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de soortspecifieke broedperiode(n), zie landelijke natuurkalenders (RVO).
- Maaien van ruigte en riet waarbij sprake is van essentieel leefgebied van vogels dient gefaseerd te worden uitgevoerd, waarbij maximaal 30% per jaar wordt gemaaid zodat er ook meerjarige vegetatie behouden blijft.
- Het periodiek afzetten of terugzetten van houtige begroeiing, zoals hakhout-beheer, wordt gefaseerd uitgevoerd. Hierbij wordt maximaal 30% van het (lijn) element per jaar teruggezet en blijven er in de directe omgeving voldoende alternatieve broedmogelijkheden (opgaande beplanting) beschikbaar (bv. door te faseren op buurniveau).

C.

- Nesten van oeverbroeders worden gemarkeerd in het veld. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat nesten behouden blijven. Deze maatregel kan enkel worden uitgevoerd als er nog geen kuikens aanwezig zijn. De markering wordt direct na het maaien verwijderd. In de omgeving dient voldoende dekking en foerageermogelijkheid aanwezig te blijven.

2. Jaarrond beschermde broedvogelsoorten

2.1 Alle soorten

A.

- Hagen, bomen, muurbegroeiingen en struiken die worden gebruikt als vaste rust- en schuillocatie en daarmee een essentieel onderdeel vormen van het leefgebied, markeren en behouden.
- Voor zeldzame vogelsoorten en soorten die jaarlijks naar hetzelfde gebied terugkeren of specifiek eisen stellen aan hun broedlocaties welke slechts beperkt op bepaalde plaatsen aanwezig is, geldt dat bomen/struiken die een essentiële functie (broed- en rustgelegenheid, voedsel en dekking) vervullen, in voldoende mate behouden moeten blijven. Dit betreft bijvoorbeeld holtebomen in gebruik als broedlocatie door gekraagde roodstaart. Dit dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige.

B.

- Werkzaamheden uitvoeren buiten de soortspecifieke broedperiode, zie landelijke natuurkalenders van RVO. Locaties met tijdelijke nesten van algemene soorten, mogen buiten de broedperiode worden omgevormd wanneer er alternatieve (broed) mogelijkheden in de directe omgeving beschikbaar zijn (uitvoeren omgevingscheck).

2.2 Huismus

A.

- Struiken die worden gebruikt als vaste rust- en schuillocatie door de huismus en daarmee een essentieel onderdeel vormen van het leefgebied, markeren en behouden. Snoei van dergelijke begroeiing wordt zo uitgevoerd dat deze als rust- en schuilfunctie behouden blijven.
- Hagen, muurbegroeiingen (bv. klimop) en struiken die worden gebruikt als vaste rust- en schuillocatie en daarmee een essentieel onderdeel vormen van het leefgebied, markeren en behouden. Verstoring van rust- en voortplantingsplaatsen dient voorkomen te worden.

C.

- Beheerwerkzaamheden faseren in ruimte en tijd waarbij:
 - Werkzaamheden worden bij huismus gefaseerd uitgevoerd, zodanig dat altijd 25% van de aanwezige rustplaatsen beschikbaar zijn.
 - Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de broedperiode. De broedperiode betreft een indicatieve periode van maart tot en met augustus voor huismus. Voor huismus worden vorstperioden ook aangemerkt als kwetsbare periode.
 - In- en uitvliegopeningen toegankelijk blijven.
 - De rustplaatsen zijn 's avonds en nachts weer beschikbaar.
 - De constructie met rust- en voortplantingsplaatsen behouden blijft.
 - Er wordt gewerkt zonder apparatuur met grote geluidsbelasting wanneer soorten aanwezig zijn
 - Aanwezige muurbegroeiing die wordt gebruikt door huismus dient zoveel mogelijk behouden te blijven.

2.6 Ooievaar

Het nest van de ooievaar is in de provincie Flevoland jaarrond beschermd met categorie 5a.

A.

- Bestaande nesten jaarrond behouden. Indien buiten de broedperiode gebruik wordt gemaakt van het nest als rustlocatie, dient geluids- en visuele verstoring door uitvoering van werkzaamheden te worden voorkomen. De broedperiode is van half maart tot en met eind augustus.

B.

- Nesten in aanbouw (er is nog geen sprake van broeden) op risicolocaties mogen worden verwijderd. Het betreft uitsluitend locaties waar een acute noodzaak geldt in het kader van de openbare veiligheid (b.v. gevaar voor spoorwegverkeer, snelwegverkeer en brandgevaar). Als het nest wel (bijna) voltooid is maar er is nog geen sprake van broeden, en er is sprake van bovengenoemde noodzaak (acuut gevaar), geldt dat het nest kan worden verplaatst. De nieuwe locatie voor het nest of het kunstnest is binnen een straal van 200m. Er dienen in deze situaties ook maatregelen te worden getroffen om herhaling te voorkomen. Herhaaldelijk verwijderen/verplaatsen van nesten is niet toegestaan.

2.7 Buizerd en havik

A.

- Nestbomen en de directe omgeving markeren zodat deze locatie zijn functie als broed- en rustlocatie behoudt. Voor (rans)uilen geldt het behoud van roestplaatsen.

3. Vleermuizen

3.1 Alle soorten

A.

- Bij gebouwen en werken met rust- of voortplantingsplaatsen van vleermuizen worden geen werkzaamheden uitgevoerd óf worden deze delen gemarkeerd en ontzien tijdens de werkzaamheden. Verstoring door werkzaamheden in de directe omgeving van deze gebouwen dient voorkomen te worden of er dienen maatregelen te worden getroffen om dat te voorkomen.
- Werkzaamheden bij essentieel foerageergebied of essentiële vliegroute buiten de gebruikperiode uitvoeren. De gebruikperiode is indicatief van maart tot november.
- Indien kruidige begroeiingen bij een plas of watergang (zoals riet) een essentiële functie vervult van beschutting tegen wind of instraling van licht op het water, dan kan jaarlijks maximaal 50% van de oppervlakte kruidige begroeiing worden gemaaid.
- Bomen met geschikte holtes of spleten voor vleermuizen en bomen in de directe omgeving hiervan, worden gemarkeerd en behouden. Dit geldt ook voor houtige begroeiing rondom een water dat als essentieel foerageergebied wordt gebruikt en houtige begroeiing die als essentiële vliegroute wordt gebruikt.

B.

- Werkzaamheden faseren in ruimte en tijd waarbij de werkwijze als volgt is:
 - Werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, zodanig dat altijd 75% van de aanwezige rustplaatsen op de werklocatie beschikbaar zijn.
 - Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode. Op locaties met kraam- en of winterverblijfplaatsen wordt niet gewerkt in de kwetsbare perioden. De kwetsbare perioden zijn de kraamperiode welke globaal loopt van mei tot en met juli en de winterrustperiode van november tot en met maart.
 - In- en uitvliegopeningen blijven toegankelijk en de constructie met rust- en voortplantingsplaatsen blijft behouden of worden direct hersteld.
 - De werkzaamheden duren maximaal een maand en in de directe omgeving zijn alternatieve rust- en voortplantingsplaatsen aanwezig.

- Er wordt gewerkt zonder apparatuur met grote geluidsbelasting wanneer vleermuizen aanwezig kunnen zijn.
- Indien vleermuizen aanwezig zijn: werken bij daglicht, geen kunstmatige verlichting toepassen.
- Werkzaamheden mogen niet leiden tot veranderingen in het interne klimaat en toegangen tot de ruimte waar soorten gebruik van maken en mogen niet worden dicht gezet.
- Bij aanwezigheid van essentiële vliegroutes van vleermuizen door tunnels of onder bruggen wordt in de periode van november tot en met maart gewerkt. Dit is buiten de gebruiksperiode.
- Dunnen en/of snoeien van bomen met rust- en voortplantingsplaatsen van vleermuizen wordt uitgevoerd buiten de kwetsbare gebruiksperiode. De kwetsbare periode is de winterrustperiode en de kraamperiode.
- Wanneer dit een jaarrond beperking van uit te voeren werkzaamheden oplevert, of in combinatie met kwetsbare periodes van soorten onuitvoerbaar is, dienen werkzaamheden te worden uitgevoerd in de periode van half augustus tot en met oktober. Hierbij blijven bomen met paar-, kraam-en/of winterverblijven, bomen met voor vleermuizen geschikte holtes en bomen in de directe omgeving van deze verblijven behouden en functioneel voor vleermuizen (behoud van beschutting/buffering van rust- en voortplantingsplaats en behoud van de aanvliegroute).
- Snoeien of terugzetten van begroeiing rondom zwermlocaties en winterverblijven (in gebouwen) dient het klimaat op deze locaties niet aan te tasten.
- Het dunnen en/of afzetten van singels en houtwallen bij een essentiële vliegroute en/of foerageerlocatie dient gefaseerd te worden uitgevoerd. Maximaal 30% per jaar verwijderen, verspreid over de beplanting, zodat er geen gaten groter dan 7m ontstaan tussen opgaande begroeiing hoger dan 2m.
- Werkzaamheden worden in leefgebied van vleermuizen tijdens de actieve periode van vleermuizen niet uitgevoerd tussen zonsondergang en zonsopkomst in de buurt van kraam-, winter-, zomer-of paarverblijf, essentiële vlieg- of migratieroutes en foerageergebied in verband met licht-of geluidsoverlast.

C.

- Werkzaamheden aan bruggen of tunnels met essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen in de actieve periode van deze soortgroep worden uitgevoerd wanneer:
 - Er overdag wordt gewerkt.
 - In de avond/nacht een obstakelvrije doorgang (omvang door een ecologisch deskundige te bepalen), onder het plafond/brugdek toegankelijk blijft voor vleermuizen.
 - In de avond/nacht wordt gewerkt zonder apparatuur met grote geluidsbelasting wanneer soorten aanwezig zijn om verstoring te voorkomen.
 - Aanwezige begeleidende begroeiing, richting tunnel of brug behouden.
 - Eventuele verlichting mag de functionaliteit van de essentiële vliegroute niet beperken.

4. Overige zoogdieren

4.1 Boommarter, steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel

A.

- Essentiële onderdelen van het leefgebied worden gemarkeerd en worden ontzien. Dit betreft bomen met holtes bij de stamvoet en de directe omgeving van deze bomen, hollen in de grond en houtige begroeiing die als schuilplaats, verbindingzone of foerageergebied dient. Deze essentiële onderdelen dienen te worden bepaald door een ecologisch deskundige.

- Er worden geen werkzaamheden uitgevoerd in essentieel leefgebied door het hanteren van een beschermingszone. De beschermingszone wordt door of op aanwijzing van een ecologisch deskundige gemarkeerd.

B.

- Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. De voortplantingsperiode van boommarter en/of steenmarter is van maart tot en met augustus en de winterrustperiode van egel is van oktober tot en met maart. Pas nadat is vastgesteld dat rust- en voortplantingsplaatsen verlaten zijn, kunnen de werkzaamheden starten.
- Bij uitvoering van werkzaamheden moet de constructie van de rust- en voortplantingsplaatsen intact en toegankelijk worden gehouden.
- Bomen met geschikte holen voor deze soorten worden gespaard, evenals bomen in de directe omgeving hiervan. Takkenrillen, heggen, houtwallen, mantelzoomvegetaties worden alleen weggehaald indien er voldoende essentieel leefgebied voor deze soorten aanwezig blijft.
- Vrijkomend snoeimateriaal kan in het leefgebied van deze soorten worden achtergelaten en op takkenrillen worden gelegd.

4.2 Bever en otter

A.

- Essentiële onderdelen van het leefgebied dienen te worden ontzien. Naast burchten en holen waar dieren verblijven gaat het hier om essentiële routes die worden gebruikt en essentiële foerageergebieden. Deze essentiële onderdelen dienen te worden bepaald door een ecologisch deskundige. Voor de rust- en voortplantingsplaatsen dient door een ecologisch deskundige een beschermingszone te worden bepaald op basis van de verstoringvrije afstand, voorkomen van instortingsgevaar en functionaliteit.

B.

- Binnen de beschermingszone kan met handgereedschap worden gewerkt indien werkzaamheden overdag en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode worden uitgevoerd. De voortplantingsperiode van de otter is van april tot en met augustus en die van de bever van mei tot en met augustus. Binnen de beschermingszone blijven bomen en struiken in de directe omgeving van de burcht of hol van bever en otter zoveel mogelijk staan. Wissels en ingangen van de burcht blijven vrij van takken en stammen. Daarnaast is voor bever van belang dat wintervoorraden takken niet worden weggehaald.
- Het verwijderen van enkele bomen in essentieel leefgebied van deze soorten is toegestaan, mits voldoende dekking en voedsel aanwezig blijft.

C.

- (Maai)beheer dient gericht te zijn op behoud van de leefomgeving door gefaseerd te werken in tijd en in ruimte met behoud van essentiële foerageerlocaties. Werkzaamheden worden overdag uitgevoerd.
- Werkzaamheden binnen de beschermingszone zijn toegestaan buiten de kwetsbare periode wanneer er met handkracht wordt gewerkt.

D.

- Voor recente beveractiviteit in wegtaluds en waterkeringen waardoor in de nabije toekomst onveilige situaties ontstaan, is het mogelijk het gebruik van deze pijpen en/of holen te ontmoedigen en de locaties te ontmantelen. Het gaat hierbij om activiteit die binnen een tijdsbestek van een maand is ontstaan of aanwezige pijpen/holen die incidenteel worden gebruikt en waarvoor voldoende alternatief in de directe omgeving beschikbaar is. Het geldt niet voor kraamfuncties. Voor het ontmoedigen en ontmantelen dient het Bever protocol gevolgd te worden. Deze protocollen omschrijven onder meer het gedeeltelijk dichten van de pijp/hol en met controle op gebruik.

5. Amfibieën en reptielen

5.1 Alle soorten

A.

- Werkzaamheden worden niet uitgevoerd op overwinterings- of voortplantingsplaatsen van amfibieën of reptielen. Deze delen worden gemarkeerd door of op aanwijzing van een ecologisch deskundige. Versnippering van het leefgebied en barrièrewerking dienen te worden voorkomen.
- In kruidige en houtige begroeiingen vinden geen werkzaamheden plaats in essentieel leefgebied van amfibieën en reptielen. Een ecologisch deskundige bepaalt de beschermingszone van deze leefgebieden.

B.

- Bij (delen van) gebouwen waar overwintering plaatsvindt, worden geen werkzaamheden uitgevoerd in de kwetsbare winterrustperiode. De winterrustperiode is van oktober tot en met maart. Werkzaamheden mogen niet leiden tot veranderingen in het interne klimaat en toegangen tot de ruimte waar soorten gebruik van maken mogen niet worden dicht gezet.
- Werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd in de periode half augustus tot en met september of het begin van de voortplanting. De voortplantingsperiode is in april en mei.
- Als het geen houtige begroeiing langs het voortplantingswater betreft en de soort op de betreffende werklocatie afwezig is, mag voor amfibieën ook gewerkt worden in de voortplantingsperiode van de betrokken soort. De exacte periode dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige.
- Het schonen van faunatunnels dient buiten de migratieperiode uitgevoerd te worden. De migratieperiodes zijn in maart en april en van september tot en met half november. Geleidingsschermen worden jaarlijks onderhouden, waarbij overhangende vegetatie wordt verwijderd en de loopstrook langs het scherm toegankelijk is voor amfibieën. Bij het uitvoeren van werkzaamheden in de migratieperiode mag geen barrièrevorming plaatsvinden van trekkende dieren. Dit betekent dat er niet 's nachts gewerkt wordt en de amfibieëntunnel toegankelijk blijft voor trekkende dieren.
- Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd wanneer aanwezige schuilmogelijkheden en dekking voor amfibieën en reptielen en voor reptielen aanwezige structuurrijke vegetatie met open plekken aanwezig blijven. Schade aan deze delen dient te worden voorkomen.
- Voor soorten die in het water overwinteren werkzaamheden in het water (bv. baggeren en schonen) uitvoeren buiten kwetsbare perioden. De kwetsbare perioden zijn de voortplantings- en overwinteringsperiode van november tot en met augustus. De voorkeursperiode om te baggeren en schonen is september en oktober. De exacte periode dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige.
- Bij soorten die niet overwinteren in het water zoals rugstreeppad geldt enkel de voortplantingsperiode als kwetsbare periode. De voortplantingsperiode is van april tot en met augustus.
- Minimaal 25% van de onderwatervegetatie en de bodem ongemoeid laten. Bij schonen wordt de bodem in zijn geheel ongemoeid gelaten. Bagger en schoonsel op de oever leggen zodat vluchtmogelijkheden aanwezig blijven.
- Maaiwerkzaamheden langs oevers in essentieel leefgebied van amfibieën vinden buiten de actieve periode maximaal 1 keer per jaar plaats, waarbij een minimale maaihoogte van 10cm wordt aangehouden, er gefaseerd wordt gemaaid en minimaal 25% van de vegetatie jaarlijks gehandhaafd blijft (bv. door in stroken te maaien). De voorkeursperiode om te maaien is van oktober tot en met februari. De exacte periode dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige. Het beheer dient gericht te zijn op behoud van schuilmogelijkheden en dekking, afgewisseld met open plekken om te zonnen.

C.

- In het leefgebied van amfibieën en reptielen moet in de winterrustperiode (winterrust is van oktober tot en met maart) de bodem intact gelaten worden (geen beroering, bodemverdichting of stobben uitfrozen) en dienen takkenrillen, boomstronken en bladhopen te worden ontzien. Deze elementen dienen door of op aanwijzing van een ecologisch deskundige te worden gemarkeerd. Jaarlijks maximaal 30% van essentieel leefgebied bewerken.

D.

- Werkzaamheden (bv. vochtproblematiek in kelders) bij voorkeur uitvoeren buiten de winterrustperiode. De winterrustperiode is van oktober tot en met maart. Bij aantoonbare noodzaak in de kwetsbare periode werken waarbij aangetroffen individuen door of op aanwijzing van een ecologisch deskundige worden gevangen en teruggeplaatst direct na afronding van de werkzaamheden of verplaatst naar een geschikte plek. Dit in overleg met of op aanwijzing van een ecologisch deskundige.
- Werkzaamheden met een aantoonbare noodzaak in essentieel leefgebied van amfibieën en reptielen in de actieve periode (zie B) gefaseerd uitvoeren. Hierbij dient een extensief beheer te worden toegepast en gefaseerd te worden gewerkt door maximaal 50% per jaar voor grasland te bewerken en 25% per jaar voor ruigte en heide. Als uitgangspunten gelden: behoud van structuurvariatie (dichte begroeiing met schuilplaatsen en open/kale plekken voor zonnen), een minimale maaihogte van 10cm en aanwezige voortplantingsplaatsen markeren en niet bewerken. Voor productieve vegetaties op rijke gronden kan een 2e maaibeurt worden uitgevoerd zoals hiervoor omschreven buiten de actieve periode. Geen begrazing toepassen in structuurrijke delen met veel amfibieën en reptielen, maar periodiek kleinschalig opslag verwijderen. In overige delen dient een lage begrazingsdruk te worden toegepast.

5.3 Ringslang

A.

- Oevers die worden gebruikt als zon- en rustlocatie of in gebruik zijn als voortplantingsbiotoop worden gemarkeerd door een ecologisch deskundige. Werkzaamheden worden niet in dit leefgebied uitgevoerd.
- Broeihopen van ringslang dienen te worden gespaard. Deze dienen te worden gemarkeerd door of op aanwijzing van een ecologisch deskundige. Ook de bomen in de directe omgeving van broeihopen dienen niet te worden gekapt, om beschutting, dekking en voedsel voor jonge ringslangen te behouden. Ook de verbinding met overig leefgebied dient in stand te worden gehouden.

B.

- Werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten de actieve periode van de soort. De actieve periode is van maart tot en met oktober. De exacte periode dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige. Broeihopen van ringslang dienen te worden gespaard.
- Werkzaamheden worden in eerste instantie uitgevoerd in de winterrustperiode, dit is van oktober tot en met maart. Broeihopen van ringslang dienen te worden gespaard/hersteld. Het beheer dient gericht te zijn op behoud van schuilmogelijkheden en dekking, afgewisseld met open plekken om te zonnen. Minimaal 25% van de vegetatie blijft jaarlijks gehandhaafd bijvoorbeeld in stroken.

C.

- Bij het uitvoeren van maaierwerkzaamheden in de actieve periode van ringslang wordt doden en verwonden voorkomen door in leefgebied van ringslang de rijsnelheid te matigen, maaierwerkzaamheden gefaseerd uit te voeren, een minimale maaihogte van 10cm te hanteren. De werkrichting is dusdanig dat er vluchtmogelijkheden zijn en er wordt gewerkt bij een temperatuur boven de 15 graden zodat dieren kunnen vluchten.

- Werkzaamheden in de actieve periode zijn toegestaan als voortplantingsplaatsen ontbreken. De actieve periode is april tot oktober. Oevers die in gebruik zijn als zon- en rustlocatie of als voortplantingsbiotoop worden gemarkeerd door of op aanwijzing van een ecologisch deskundige. Baggerslib dient niet op gemarkeerde oevers te worden gedeponeerd.
- Bij het uitvoeren van maaierwerkzaamheden in de actieve periode van betreffende soorten wordt doden en verwonden voorkomen door in het leefgebied te werken bij hoge temperaturen zodat dieren kunnen vluchten. Er wordt gemaaid met een maaahoogte van minimaal 10cm.
- Het beheer dient gericht te zijn op behoud van schuilmogelijkheden en dekking, afgewisseld met open plekken om te zonnen. Minimaal 25% van de vegetatie blijft jaarlijks gehandhaafd bijvoorbeeld in stroken.

6. Dagvlinders

6.1 Grote vos en grote weerschijnvlinder

B.

- In leefgebied met waardplanten van beschermde vlindersoorten dient het maaibeheer door een ecologisch deskundige te worden bepaald. Als richtlijn geldt dat er maximaal 2 keer per jaar gemaaid mag worden op dezelfde locatie (maximaal 4 keer in geval van sinusbeheer). Per maaibeurt vindt fasering plaats waarbij minimaal 30% blijft staan in stukken op maximaal 500m van elkaar. Maaibeheer dient rekening te houden met de zaadzetting van voedselplanten en waardplanten. Waardplanten van beschermde vlindersoorten worden zoveel mogelijk gespaard in de periode dat de soort hier gebruik van maakt.
- Bij waardplanten (bomen, struiken) met poppen, rupsen of eitjes en essentiële voedselplanten van beschermde vlinders geen werkzaamheden uitvoeren. De beschermingszone dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige. Ook omliggende houtige vegetatie die voor windluwte en temperatuurbuffering zorgt, dient te worden gespaard.
- Waardplanten zijn soms gebaat bij enige vorm van beheer. Niet werken op locaties met deze planten is daarom voor deze soorten niet altijd de meest gunstige optie. Van belang is dat het gevoerde beheer zorgt voor een voortzetting van de bestaande situatie.
- Werkzaamheden uitvoeren als de poppen van de grote weerschijnvlinder in de struiken aanwezig zijn (mei tot en met september). De strooisellaag met poppen dient beschermd te worden. Gebruik rijplaten of handgereedschap.
- Of: Werkzaamheden uitvoeren in de winterperiode van de grote weerschijnvlinder (november tot en met februari) waarbij takken met eitjes of rupsen worden gespaard.
- Snoeiwerkzaamheden dienen gefaseerd te worden uitgevoerd, waarbij maximaal 30% per jaar wordt gesnoeid en er permanent voldoende geschikt soortspecifiek struweel (waardbomen en -struiken) in het leefgebied van de grote weerschijnvlinder aanwezig blijft voor eileg in het eerstvolgende seizoen.
- Werkzaamheden bij waardbomen van de grote vos (o.a. iepen, zoete kersen en sommige wilgensoorten) uitvoeren wanneer vlinders in overwintering zijn. De winterrustperiode is van september tot en met februari. Waardboom die als overwinteringslocatie wordt gebruikt (veelal holle boom) behouden. Houtstapels in leefgebied van deze soort in de winter ontzien vanwege mogelijkheden voor overwintering.

Bijlage 9. Extra maatregelen per soort die in de gemeente Lelystad voorkomen

Steenmarter

Toegangen tot rust- en verblijfplaatsen mogen alleen buiten de kwetsbare periode worden afgesloten of ongeschikt gemaakt en alleen indien er voldoende alternatieven in de omgeving zijn. Voorafgaand aan het afsluiten van toegangen of het ongeschikt maken dient afwezigheid te worden bevestigd door een ecologisch deskundige. Door te werken volgens de gedragscode worden de werkzaamheden en getroffen maatregelen uitgevoerd op een wijze, en in een periode waarbij geen geschiktere alternatieven beschikbaar zijn voor de steenmarter en wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Gewone dwergvleermuis

Het doden van vleermuizen wordt met de werkwijze voorkomen door te werken buiten de aanwezigheid van de vleermuis of door het gebouw voor de werkzaamheden natuurvrij te maken. Er worden effectieve maatregelen toegepast die aansluiten bij het gedrag en gebruik van de gewone dwergvleermuis door behoud/terugbrengen van de bekende verblijfloccaties en invliegopeningen. Een diversiteit aan mogelijkheden blijft behouden voor de soorten, waarmee ook de onzekerheid over het functioneren van maatregelen wordt afgevangen. Het effect is ook beperkt doordat kleinschalig gewerkt wordt. De belangrijkste dragers van de populaties worden niet aangetast (kraam- en grote winterverblijven) en voor de overige locaties is gekozen voor een zeer zorgvuldige werkwijze waarmee de effecten zeer beperkt blijven en tijdelijk van aard zijn. Bovendien wordt gewerkt met bewezen effectieve maatregelen en kansrijke maatregelen die door soortdeskundigen zijn aanbevolen en welke zijn verwoord in het kennisdocument 'Na isolatie en renovatie voor gebouwbewonende soorten'. Door te werken volgens de in de gedragscode omschreven werkwijze wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Ruige dwergvleermuis

Voor ruige dwergvleermuis in gebouwen gelden dezelfde voorwaarden als bij gewone dwergvleermuis. Bovendien wordt enkel gewerkt met bewezen effectieve maatregelen en kansrijke maatregelen die door soortdeskundigen zijn aanbevolen en welke zijn verwoord in het kennisdocument 'Na isolatie en renovatie voor gebouwbewonende soorten'. Door te werken volgens de gedragscode worden de werkzaamheden en te treffen maatregelen uitgevoerd op een wijze, en in een periode waarbij geen geschiktere alternatieven beschikbaar zijn voor de ruige dwergvleermuis. Door te werken volgens de in de gedragscode omschreven werkwijze wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Ringslang

Broeihopen worden niet aangetast en dekking moet rondom een broeihop aanwezig blijven. Een individuele broeihop kan wel worden aangetast mits dit buiten de voortplantingsperiode en buiten de overwinteringsperiode wordt gedaan en er minimaal twee nieuwe broeihopen worden gerealiseerd. Daarnaast worden bij werkzaamheden op (half)verharde terreinen en terreinmeubilair de werklocatie of de betreffende delen ervan afgeschermd van ringslangen. Deze maatregelen zijn als effectief bewezen of kansrijk geacht en door deskundigen aanbevolen. Door te werken volgens de in de gedragscode omschreven werkwijze wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Rugstreeppad

Er worden een aantal algemene maatregelen gesteld waarbij men geen schade aan de soort zal toebrengen. Het is echter wel mogelijk om bij aantoonbare noodzaak enkele waardes aan te tasten.

Hier gelden effectief bewezen maatregelen en kansrijke maatregelen die ondersteund worden door experts op het gebied van de rugstreeppad. Het is buiten de winterrustperiode mogelijk om winter- of dagrustlocaties aan te tasten, zodat de kans op doden en verwonden van individuen zo klein mogelijk is. Indien ook buiten de winterrustperiode dieren aanwezig zijn moeten deze worden afgevangen en vervolgens geweerd van de werklocatie door amfibieënschermen te plaatsen. Om genoeg winterrustlocaties te behouden dienen nieuwe locaties te worden gemaakt voordat de werkzaamheden beginnen, zodat deze voor de padden tijdig beschikbaar zijn. Indien men een voortplantingswater wil aantasten, dan is maximaal 1 water ter grootte van maximaal 500 m² per deelpopulatie mogelijk. Door te werken volgens de in de gedragscode omschreven werkwijze wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Huismus

Voor de huismus is de staat van instandhouding matig ongunstig. De belangrijkste dragers (kolonies) van de populaties worden niet aangetast en voor de overige locaties is in de gedragscode gekozen voor een zeer zorgvuldige werkwijze waarmee de effecten zeer beperkt blijven en enkel tijdelijk van aard zijn. Bovendien wordt enkel gewerkt met bewezen effectieve maatregelen en kansrijke maatregelen die door soortdeskundigen zijn aanbevolen welke zijn uitgezocht en verwoord in het kennisdocument 'Na isolatie en renovatie voor gebouwbewonende soorten'. Door te werken volgens de in de gedragscode omschreven werkwijze wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Ooievaar

Nesten van de ooievaar mogen enkel onder de gedragscode worden aangetast indien openbare veiligheid in het geding is. Het gaat enkel om spoorportalen en hoogspannings- en elektriciteitsmasten en nesten die nog in aanbouw zijn. Voltooide nesten mogen dan worden verwijderd als er in de nabijgelegen omgeving een nieuwe locatie wordt ingericht. Door te werken volgens de in de gedragscode omschreven werkwijze wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Havik

Voor de havik zijn enkel werkzaamheden aan houtige begroeiingen relevant. Om de mogelijke impact zo klein mogelijk te houden mag er maximaal 1 nestlocatie per gemeente per jaar, buiten de broedperiode van de havik, opgeheven worden, maar enkel mits er voldoende alternatief leefgebied in de omgeving beschikbaar is. Door te werken volgens de in de gedragscode omschreven werkwijze wordt geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding verwacht.

Bijlage 10. Format ecologisch werkprotocol bestendig beheer en onderhoud

Het ecologisch werkprotocol vormt de uitwerking van de gedragscode voor een specifieke opdracht. Dit is altijd maatwerk en gebaseerd op antwoorden op de volgende vragen:

- Waar ligt de werklocatie, wat is de werkgrens en om welke terreintypen gaat het?
- Welke werkzaamheden moeten er plaatsvinden?
- Waarom moeten deze werkzaamheden plaats vinden. Is er sprake van noodzaak en een wettelijk belang?
- Wanneer moeten de maatregelen worden uitgevoerd: startmoment en doorlooptijd?
- Welke beschermde soorten, typen (vaste) rust- en voortplantingsplaatsen en essentiële delen van leefgebieden zijn aanwezig?

Het format op de volgende pagina vormt het handvat voor de uitwerking van een volledig ecologisch werkprotocol. NB

Een ecologisch werkdocument is een 'levend' document dat gedurende de realisatie indien nodig wordt bijgesteld. Daarom is het belangrijk ook de versie en datum van het ecologisch werkprotocol te vermelden (**versiebeheer**).

FORMAT ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

1. Algemene gegevens

- Korte omschrijving van het project waar dit ecologisch werkprotocol bij hoort.
- De naam en versie van de gedragscode.
- Contactgegevens (naam, telefoon van e-mailadres) van ecologische deskundige, opdrachtgever en opdrachtnemers.
- Versiebeheer.

2. Risicoanalyse

Projectinformatie/werkbeschrijving/soortinformatie

- Werklocatie en werkgrens (bestaande situatie in beeld brengen, incl. kaart).
- Werkzaamheden incl. inzet materieel, aan- en afvoerroutes en opslagterreinen.
- Wettelijk belang(en).
- Planning (incl. start en einde werkzaamheden), ook van voorbereidende en flora- en fauna maatregelen.
- Soortinformatie (welke soorten zijn aanwezig, wat is de functie van de locatie voor soorten (incl. kaart), verwijzingen naar bronnen*).

Welke flora en fauna-risico's gelden op basis van te verrichten werkzaamheden, locatie, soortinformatie en planning? Welke verboden kunnen overtreden worden?

Conclusie: Is het werk uitvoerbaar middels voorkomen of beperken?

* titel, brongegevens van het natuuronderzoek/soortenonderzoek, datum onderzoek en locatiebezoeken.

3. Risicomanagement

Deskundig handelen

- Rol en inzet ecologisch deskundige en ander deskundigen (aantoonbaar) voor en tijdens de werkzaamheden.
- Wanneer werkinstructies: overdracht informatie en werkwijze.

Zorgvuldig handelen

- Algemeen zorgvuldig handelen:
 - Controle informatie in het veld.
 - Planning (incl. voorbereidende en 'mitigerende' maatregelen).
 - Werkwijze: werkrichting/werktechniek/fasering.
 - Geluid, trilling en licht.
 - Vernatting, verdroging.
 - Menselijke aanwezigheid.
 - Omgang met vrijkomende materialen en onverwacht aangetroffen soorten.
- Soortspecifiek zorgvuldig handelen:
 - Per soort de specifieke acties en 'mitigerende' maatregelen uitwerken op basis **van hoofdstuk 4**. Geldt ook voor nieuw aangetroffen soorten. Benoem concrete en praktisch uitvoerbare maatregelen specifiek voor activiteiten, locatie, soorten en tijdstip. Bv markeren beschermingszone o.b.v. verstoringsvrije en/of schadevrije afstanden en/of functionaliteitszones.

4. Verzamelen en uitwisselen gegevens

- Verwijzingen naar beschikbare onderzoeken*.
- Aanpak controle actualiteit soortgegevens.
- Format voor overdracht soortgegevens.
- Overdrachtmomenten.

5. Communicatie

- Het bevoegd gezag voorafgaand aan de realisatie informeren over RO-activiteiten/-projecten indien gebruik wordt gemaakt van de vrijstellingsruimte van de gedragscode (kopie EWP opsturen).
- Taakverdeling: wie communiceert over wat aan wie.
- Overlegmomenten, bijwoonpunten en veldcontroles.
- (Eind)evaluatie.
- Bijhouden logboek, projectdossier

Bijlage 11. Benodigde kennis bij medewerkers

Zorgvuldig inventariseren			Zorgvuldig handelen		
Flora- en faunacontroleur	Flora- en fauna-inspecteur	Voorman/Medewerker Wettelijke Natuurbescherming Bestendig Beheer niveau 1	Opzichter/Uitvoerder/Toezichthouder Wettelijke Natuurbescherming Bestendig Beheer niveau 2	Projectleider/Werkvoorbereider/Beheerder Wettelijke Natuurbescherming Bestendig Beheer niveau 3	Planvormer/Planvoorbereider Wettelijke Natuurbescherming Bestendig Beheer niveau 4
Heeft kennis van rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten die veel voorkomen in groenvoorzieningen, water, gebouwen, nutsvoorzieningen, e.d.	Heeft kennis van rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten die veel voorkomen in groenvoorzieningen, water, gebouwen, nutsvoorzieningen, e.d.	Kan bepaalde beschermde flora en fauna en hun groeiplaatsen en rust- en voortplantingsplaatsen herkennen.	Kan bepaalde beschermde flora en fauna en hun groeiplaatsen en rust- en voortplantingsplaatsen herkennen.	Heeft kennis van natuurwetgeving, natuurbeleid en de kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen.	Heeft kennis van natuurwetgeving, natuurbeleid en de kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen.
Kan rust- en voortplantingsplaatsen van (beschermde) flora en fauna op basis van geluid en visueel waarnemen, opsporen (lokaliseren) en koppelen aan een soortgroep.	Kan het type en het gebruik van rust- en voortplantingsplaatsen vaststellen en kan de rust- en voortplantingsplaatsen aan een specifieke soort koppelen.	Kan zorgvuldig handelen op basis van werkinstructies uit een ecologisch werkprotocol, dit betreft het toepassen van zorgvuldige werk- technieken en beschermende maatregelen.	Kan risicomanagement uitvoeren en aansturen, o.a. verzorgen werkinstructies op basis een ecologisch werkprotocol.	Kan de wettelijke soortbescherming en borging van de werkwijze verwerken in een contract (bv. RAW-bestek).	Heeft kennis van de instrumenten: gedragscode, vrijstelling en omgevingsvergunning.
Kan de gegevens op een juiste wijze registreren.	Kan specifieke inspectie middelen op een juiste wijze inzetten, zoals bijvoorbeeld een life trap of batdetector.	Kan relevante informatie over flora en fauna terugkoppelen met de opzichter/uitvoerder/toezichthouder.	Kan toetsen of volgens een gedragscode/omgevingsvergunning en ecologisch werkprotocol wordt gewerkt (er zorgvuldig wordt gehandeld).	Kan natuurwetgeving in combinatie met de contractdocumenten vertalen naar een ecologisch werkprotocol: o.a. het uitvoeren van een risicoanalyse en het uitwerken van het risicomanagement op basis van de maatregelcatalogus uit een gedragscode.	Kan de wettelijke natuurbescherming borgen en verwerken in een plan/ontwerp en aanzet voor contractspecificaties (bv. programma van eisen).
Maaht gebruik van gestandaardiseerde en erkende inventarisatie methoden zoals beschreven in kennisdocumenten soortenbescherming van BIJ12 (zie website BIJ12), NGB	Maaht gebruik van gestandaardiseerde en erkende inventarisatie methoden zoals beschreven in kennisdocumenten soortenbescherming van BIJ12 (zie website BIJ12), NGB	Kan relevante gegevens registreren en terugkoppelen.	Kan relevante gegevens registreren en terugkoppelen.	Heeft kennis van beschermende maatregelen en zorgvuldig handelen.	Kan ecologische inventarisaties en adviezen interpreteren en toepassen.
				Heeft relevante soort specifieke kennis van beschermde flora en fauna en hun levenswijze.	Heeft relevante soort specifieke kennis van beschermde flora en fauna en hun levenswijze.
				Heeft inzicht in de seizoen verschillen met betrekking tot groeiplaatsen en het gebruik van rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten.	Heeft inzicht in de seizoen verschillen met betrekking tot het voorkomen van beschermde flora en fauna.
					Heeft inzicht in de relatie tussen terreinsamenstelling en mogelijk aanwezige vaste rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten.

Bijlage 12. Voorwaarden gebruik van klepelmaaier

Voor het klepelen gelden de volgende (rand)voorwaarden:

- Maai-zuigcombinaties zijn het uitgangspunt. De vegetatie wordt direct afgevoerd, tenzij maai-zuigcombinaties er niet kunnen komen door te weinig werkruimte, beperkte bereikbaarheid (bv. smalle onderhoudspaden), te grote afstand voor de maai-arm of als de draagkracht van de ondergrond het niet mogelijk maakt.
- Een ecologisch deskundige legt het toegestaan gebruik van de klepelmaaier goed onderbouwd vast in een ecologisch werkprotocol; onderdeel daarvan is de inschatting of er sprake is van het overtreden van een verbodsbepaling en zo ja, de inschatting op de aanwezigheid van beschermde soorten en de daarop aangepaste soortgerichte werkwijze (bijvoorbeeld de aanwezigheid van steenanjer of bokkenorchis).
- De klepelmaaier wordt dusdanig afgesteld dat het bodemoppervlak onaangetast blijft en de vegetatie na de maaiwerkzaamheden nog een resterende lengte heeft van minimaal 10 cm. Dit om rozetten van twee- en meerjarige kruidsoorten en aanwezige insecten, kleine zoogdieren, reptielen en/of amfibieën te sparen. Het bodemoppervlak mag hierbij dus niet worden beschadigd, waarbij het walseffect wordt geminimaliseerd, bijvoorbeeld met behulp van een uitsparing van de looprol of zwevende toepassing.
- De klepelmaaier wordt technisch zodanig uitgerust dat negatieve effecten worden geminimaliseerd.
- De werksnelheid is max 5 km/u.

1. Om onveilige situaties op de bermstrook en zichthoeken (kruisingen) langs openbare wegen te voorkomen.

Het maaien van de bermstrook met de klepelmaaier is – met uitzondering van zichthoeken (kruisingen) – beperkt tot de eerste 1,5 meter langs de openbare weg of fietspad. Het betreft de volgende 3 redenen:

- a) Bij risico op wegslingerend puin bij gebruik van een reguliere maaimachines (zoals messenbalk of cyclomaaier), welk puin medewerkers en andere (weg)gebruikers kan verwonden.
- b) Bij risico op slipgevaar als maaisel op de rijstrook komt te liggen, hetgeen kan worden voorkomen met klepelen (door vegetatie met een maai-zuigcombinatie-direct op te zuigen).
- c) In verband met risico op het ontnemen van zicht op reflectorpaaltjes, varkens-ruggen en ander laag wegmeubilair met een negatief effect op de veiligheid van weggebruikers en dit risico wordt weggenomen door de vegetatie te klepelen.

Bij gebruik van de klepelmaaier in deze situatie moet gefaseerd worden gewerkt.

2. Om onveilige situaties op onderhoudspaden te voorkomen

Hiervan is sprake als er onderhoudspaden en/of aangrenzende droge taluds (boven de waterlijn) gemaaid moeten worden, het onderhoudspad niet breder is dan 3 meter en de uitwijkmogelijkheden fysiek begrensd zijn over grotere lengte vanwege obstakels zoals bebouwing of beplanting/gewassen. Klepelen van het onderhoudspad en/of de eerste 2 meter van het aangrenzende droge talud is in die situatie noodzakelijk om kantel- en slipgevaar op het onderhoudspad te voorkomen. Bij gebruik van de klepelmaaier in deze situatie moet gefaseerd worden gewerkt.

Vanuit het oogpunt van veiligheid is hier maaien met andere maaimethoden dan met de klepelmaaier (bijvoorbeeld messenbalk- of schijvenmaaier) niet mogelijk. Bij een onderhoudspad smaller dan 3 meter rijdt de machine direct langs de boveninsteek van de naastgelegen watergang. De machinist moet zicht op de boveninsteek kunnen houden in verband met eventuele schade op en rond de boveninsteek, zoals graafschade en beginnende verzakking van het talud. Hoge en/of zware vegetatie op het talud (met name van de droge taluds komt een grote hoeveelheid maaisel) dient

daarom direct te worden en verkleind tot een beperkt volume en goed worden verspreid over het gehele onderhoudspad zodat het snel verteert. Dit is alleen mogelijk met het gebruik van de klepelmaaier, waarmee het maaisel uit het talud met een transportbandje direct buiten de insteek op het onderhoudspad wordt verspreid en er geen maaisel in het talud of de naastgelegen watergang achter blijft.

Alternatieve methodes die veiligheidsrisico's voorkomen zijn er niet. Bij gebruik van een messenbalk of schijvenmaaier wordt het maaisel naar het onderhoudspad immers getransporteerd met een bandhark. Daarbij blijven de gewaslengtes van zowel het talud als de snor dusdanig lang dat als dat maaisel op het smalle onderhoudspad wordt geplaatst er hopen maaisel ontstaan, met veiligheidsrisico's tot gevolg. Ook een maaikorf biedt geen soelaas daar deze wordt ingezet bij korte taludjes die worden meegeknipt met de maaikorf wanneer deze het natte profiel schoont.

Alleen de inzet van de klepelmaaier voorkomt in de geschetste situaties dan ook de volgende veiligheidsrisico's:

- a) Kantelgevaar voor de machine, doordat andere maaimethodes dan klepelen in deze situatie kuilen (door bijvoorbeeld graafschade door konijn, vos, bever, das) of een wegzakkend talud e.d. de machinist het zicht ontnemen.
- b) Slipgevaar, doordat reguliere maaimethodes hopen maaisel op de boveninsteek achterlaten die nat en glad zijn en de machine die erover heen rijdt kan slippen en onbeheersbaar worden.
- c) Achterblijvend (lang) maaisel dat op het talud moet worden voorkomen. Wanneer dit achterblijft verstikt voorts de grasmat en verweekt het talud, hetgeen op de iets langere termijn leidt tot een nog verder onbeheersbare onveilige situatie.

3. Om onveilige situaties op steile (dijk)taluds en/of dijken met een beperkte draagkracht te voorkomen

Hiervan is sprake in de volgende situaties:

- a) Bij specifieke dijken met een smalle kruinbreedte (minder dan 3 meter) én een naastgelegen steil talud (1:2 of steiler) én het ontbreken van een stabiele onderberm én de gehele dijk is onverhard (dus geen weg of verharding boven op de kruin).
- b) Bij (dijk)taluds die dusdanig steil zijn dat deze niet veilig met maaimachines berijdbaar of beloopbaar zijn. Het gaat hierbij om dijktaaluds met een helling van 1:2 of steiler, waarbij het wel mogelijk is om met een maai/zuigcombinatie vanaf een naastgelegen weg of onderhoudspad het dijktaalud te maaien. Hierbij wordt het maaisel dus direct afgevoerd, wat nodig is om de dijk sterk en veilig te houden.
- c) Na verkenning van alternatieven (zoals maaimachines of begrazen of een ander tijdstip van maaien, bijvoorbeeld in de zomer) blijkt alleen maaien mogelijk op (veen)dijken met een beperkte draagkracht waar spoorvorming optreedt in natte situaties, zodat maar één werkgang per maaibeurt mogelijk is, omdat anders de dijk kapotgereden wordt. Een tweede en derde werkgang, die nodig zijn om het maaisel te kunnen verzamelen en op te ruimen, is op dergelijke kwetsbare dijken niet mogelijk zonder dat de ondergrond kapot wordt gereden. Het kapotrijden van de dijken brengt de veiligheid van de dijk in gevaar. Waar mogelijk wordt in deze gevallen gewerkt met een maai/zuigcombinatie vanaf een naastgelegen verharde weg. Maar als deze verharde weg ontbreekt zal er op de dijk zelf gereden moeten worden en zal de maaibeurt dus beperkt moeten worden tot één werkgang. Om hierbij te voorkomen dat het maaisel wat achterblijft de ondergrond verstikt (wat de veiligheid van een dijk eveneens negatief kan beïnvloeden) is het nodig dat het maaisel wordt verkleind en verspreid over het terrein. Hierdoor zal het maaisel snel verteren en door de bodem als organische stof worden opgenomen. Op deze manier wordt verstikking van de dijkvegetatie voorkomen.

Bij gebruik van de klepelmaaier in deze situatie moet gefaseerd worden gewerkt. Op dijken die voor het stormseizoen moeten worden geïnspecteerd hoeft vanwege de veiligheid niet gefaseerd te worden gewerkt.

4. Plasdrasoevers langs (water-)wegen en onderhoudspaden

Hiervan is sprake in de volgende situaties:

- a) Het betreft het gefaseerd maaien en afvoeren van rietkragen (= vegetaties gedomineerd door riet, lisdodde of liesgras) langs bredere watergangen (> 4 meter), zoals kanalen en boezemwateren om rietkragen te behouden en zo verlanding en verbossing te voorkomen.
- b) De te maaien oever is breder dan 2 meter. De vegetatiehoogte is > 1 meter boven het maaiveld en/of wateroppervlak.
- c) Het maaiveld is dusdanig drassig en weinig draagkrachtig dat dit niet met maaimachines of te voet betreden kan worden ten behoeve van handmatig beheer. Het maaierwerk moet daarom vanaf naastliggend terrein (rijdend materieel) of water (drijvend ponton, met daarop het werkmaterieel) uitgevoerd worden. Het naastliggend terrein moet hiervoor voldoende draagkrachtig zijn.
- d) Het maaierwerk wordt uitgevoerd met een klepelmaaizuigcombinatie vanaf naastliggend terrein. Het naastliggend terrein is voldoende draagkrachtig (half verhard, verhard, puin of bevroren).
- e) Om het lange en vele maaisel te kunnen afzuigen, zodat het niet achterblijft in de oever of het water, moet dit tijdens het klepelmaaien verkleind worden. Dit gebeurt met de klepels in de maaimachine.
- f) De uitvoering van dit maaierwerk is van 15 oktober tot 1 maart. De exacte datumgrens binnen deze periode wordt bepaald door een ecologisch deskundige.
- g) De maaifrequentie is één keer per 1 tot 4 jaar.
- h) Het maaierwerk wordt per oever gefaseerd en bloksgewijs uitgevoerd (dus aan elke oever overstaande delen). Per maaiseizoen blijft minimaal 50% van de oppervlakte gespaard, zodat elk deel van de vegetatie niet vaker wordt gemaaid dan één keer per twee jaar.
- i) De te klepelmaaien delen zijn niet langer dan 500 meter (per oever). Bij elementen korter dan 500m blijft minimaal 50% van het oppervlak van dit element gespaard per maaibeurt.
- j) De klepelmaaizuigmachine wordt 'zwevend' toegepast. De vegetatie wordt ten minste 10 cm boven de waterlijn of het maaiveld gemaaid.
- k) De werksnelheid is maximaal 5 km/uur.
- l) De werkzaamheden vinden plaats bij daglicht.

5. Alternatieven afweging

Er is geen andere of betere maaitechniek mogelijk om alle volgende redenen:

- a) Het handmatig uitvoeren is vanuit veiligheid (onvoldoende draagkracht van de bodem) niet mogelijk, ongeacht de periode in het jaar.
- b) Met reguliere maaimachines het maaiveld betreden is vanuit veiligheid (onvoldoende draagkracht van de bodem) niet mogelijk, ongeacht de periode in het jaar.
- c) Door de specifieke, weinig draagkrachtige plas/dras situatie zal een amfibisch of varende maaivoertuig met het door de rietvegetatie varen grote schade veroorzaken aan de oever.
- d) Het uitvoeren met een maaikorf vanaf naastliggend perceel is technisch wel mogelijk, maar door het vele en lange gewas en de breedte van de oever zal het vrijkomende gewas niet met de maaikorf uit de oever gehaald kunnen worden. Er zal dus een aparte werkgang nodig zijn om het achterblijvende maaisel uit de oever en het water te harken. De praktijk laat echter zien dat door de slappe bodem de hark grote schade veroorzaakt aan de oever.
- e) Het vrijgekomen maaisel op de oever of in het water laten liggen is vanuit ecologie en waterkwaliteit ongewenst.

- f) Om maaisel toch af te kunnen voeren wordt dit direct afgezogen. Om het lange maaisel te kunnen afzuigen moet dit verkleind worden. Dit verkleinen gebeurt met de klepels van de maaier.

6. Ecologische onderbouwing voor de soorten die bij de beheerwerkzaamheden in de gemeente Lelystad kunnen worden aangetroffen ten behoeve van de hierboven beschreven inzet van de klepelmaaizuigcombinatie:

Vogels

- In de periode 15 oktober – 1 maart zijn er veelal geen broedende vogels meer aanwezig in deze vegetatie.
- In de hierboven genoemde periode kunnen soorten van rietkragen wel aanwezig zijn. Door het gefaseerd maaien blijft voor deze soorten de habitat in stand. Niet maaien is geen alternatief, omdat genoemde soorten afhankelijk zijn van rietvegetaties (en deze zonder maaien verlanden en verbossen).

Zoogdieren

- Otter: de soort heeft grote leefgebieden en dagrustplekken verschillen per dag. Deze zijn nauwelijks te vinden. Door het gefaseerd maaien blijven altijd voldoende geschikte dagrustplekken gespaard.

Ringslang

- In de periode 15 oktober – 1 maart is ringslang veelal niet actief in rietkragen. Op drogere delen zouden broeihopen kunnen liggen. Deze worden gespaard.

Amfibieën

- In de periode 15 oktober – 1 maart zijn veelal geen amfibieën actief in rietkragen. Overwinteringsplekken bevinden zich elders (op droge delen) of voor sommige soorten onder water en deze worden niet geraakt door de werkzaamheden.